

Zásady: 5. Znásilňování svobody svědomí není biblické

Inkvizitoři jsou největší kacíři ze všech, protože v rozporu s Ježíšovým učením i příkladem odsuzují kacíře.

Zásady

Znásilňování svobody svědomí není biblické

Upálení Mistra Jana Husa a Jeronýma Pražského v Kostnici 1415 a 1416 bylo impulsem k úvahám některých teologů o nebiblickosti znásilňování svobody svědomí. Dnes si můžeme přečíst „srovnání biblických textů pořízené doktorem Balthazerem Friedbergerem, pastorem ve Waldszhutu, pro potěchu Bratra Antonína, kostnického vikáře, vybraného hlídače bez trumpety“² z jeho spisu Pravdu neusmrtíš z roku 1524.³

O kacířích a těch, kdo je upalují¹

První článek

Kacíři jsou ti, kdo svévolně odporují Písmu svatému. Prvním z nich byl ďábel, který řekl Evě: „Nikoli, nepropadnete smrti“ (Gn 3, 4). Spolu s ním ti, kdo ho následovali.

Druhý článek

Podobně jsou kacíři ti, kdo Písmo zatemňují a vykládají je jinak, než si samo žádá. Takoví, kdo napořád (ve svých výkladech) z „manželky“ dělají prebendu⁴, z „pastorace“ vládnutí⁵, z „kamene“ skálu⁶, z „církve“ Řím⁷ – a nutí nás, abychom takovým nesmyslům věřili.

Třetí článek

Takoví by měli být přemoženi svatým učením, ne v hádce, ale vlídně, přestože Písmo svaté zná i hněv.

Čtvrtý článek

Hněv Písma je však ve skutečnosti duchovním plamenem a horlivostí lásky, která spaluje jenom Božím Slovem.

Pátý článek

Když neustoupí slovům autority, ani důvodům z evangelia, vyhybej se jim a nech je, ať se vztekají (Titovi 3, 10), kdo je pošpiněn, ať zůstane ve špíně. (Zjevení 22, 11)

Šestý článek

Zákon, který uvrhuje kacíře do ohně, je založen na Sijónu krve a Jeruzalému ohavnosti.⁸

Sedmý článek

Proto jsou odváděni s přáním, aby je Boží spravedlnost obrátila anebo zatvrdila, kdy potom slepí (nadále) povedou slepé (Mt 15,14) a jak svůdci, tak svedení ještě prohloubí svou zločinnost.

Osmý článek

Právě to měl na mysli Kristus, když řekl: *„Nechte, ať spolu roste obojí až do žně, protože při trhání plevete byste vyrvali z kořenů i pšenici.“* (Mt 13, 29n) *„Neboť musí mezi vámi být i různé skupiny, aby se ukázalo, kdo z vás se osvědčí.“* (1 K 11, 19)

Devátý článek

I když odporují, nemají být zničeni, dokud Kristus neřekne žencům: *„Seberte nejprve plevel a svažte jej do otýpek k spálení.“* (Mt 13, 30)

Desátý článek

Důsledkem těchto slov nebude nedbalost, ale boj, neboť neustále bojujeme – nikoliv proti lidem, ale proti jejich bezbožným naukám.

Jedenáctý článek

Nedbalí biskupové mají vinu na tom, že dochází k roztržkám. Neboť *„když lidé spali, přišel nepřítel, nasel plevel do pšenice a odešel.“* (Mt 13, 25)

Dvanáctý článek

Podobně: *„Blaze člověku, který mě poslouchá, bdí u mých dveří den ze dne a střeží veřeje mého vchodu“* (Př 8, 34), který ani nespí, ani *„nesedává s posměvači“*. (Ž 1, 1)

Třináctý článek

Z toho vyplývá, že inkvizitoři⁹ jsou největší kacíři ze všech, protože v rozporu s Ježíšovým učením i příkladem odsuzují kacíře na hranici a tak předčasně vytrhávají s plevelem i pšenici.

Čtrnáctý článek

Neboť Kristus nepřišel hubit, zabíjet a upalovat, ale přišel, aby ti, kdo žijí, měli život a měli ho v hojnosti. (J 10, 10)

Patnáctý článek

Měli bychom se přimlouvat a doufat v pokání, dokud kdokoliv žije v takové bídě.

Šestnáctý článek

Turek anebo kacíř nemůže být přemožen tím, co mu děláme, ať mečem nebo ohněm, ale toliko trpělivostí a přimlouvami, při nichž očekáváme na boží soud.

Sedmnáctý článek

Jednáme-li jinak, Bůh pokládá náš meč za slámu a náš oheň za frašku. (Jb 41, 19 - Železo má za slámu, bronz za trouchnivé dřevo.)

Osmnáctý článek

Celý dominikánský řád (k němuž patří náš černobílý pták¹⁰ Antonín¹¹) odpadl od učení evangelia ještě ubozeji, protože je to zatím jenom tento řád, z něhož se rekrutují kacířští inkvizitoři.

Devatenáctý článek

Kdyby věděli, jakého jsou ducha, nepřekrucovali by tak nestoudně boží Slovo a nevolali by tak často: „Do ohně! Do ohně!“ (L 9, 54 - učedníci Jakub a Jan, řekli: „*Pane, máme přivolat oheň s nebe, aby je zahubil, jako to učinil Eliáš?*“)

Dvacátý článek

Neomlouvá je ani to (jak se holedbají), že vydávají bezbožníky¹² světské autoritě, neboť ten, kdo někoho takto vydává, se dopouští ještě většího hříchu. (J 19, 11- „... *ten, kdo mě tobě vydal, má větší vinu.*“)

Dvacátý první článek

Každý křesťan disponuje mečem proti bezbožníkům, totiž mečem božího Slova (Ef 6, 17n), nikoliv však mečem proti zločincům.

Dvacátý druhý článek

Je na místě, když světská autorita odsuzuje na smrt lotry (Ř 13, 4), kteří tělesně ubližují bezbranným. Ale nevěřícím, kteří se nechtějí změnit a kteří opouštějí evangelium, by neměl ubližovat nikdo.

Dvacátý třetí článek

Kristus řekl jasně totéž: „*Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale duši zabít nemohou.*“ (Mt 10, 28)

Dvacátý čtvrtý článek

Autority soudí zločince, nikoliv však bezbožníky, kteří nemohou zabít ani tělo, ani duši, ale jsou vlastně užiteční, vždyť Bůh, jak známo, může ze zlého učinit dobré.

Dvacátý pátý článek

Vždyť víra prýstící z pramene evangelia žije jenom v přítomnosti zkoušek; čím drsnější je zkouška, tím větší je víra.

Dvacátý šestý článek

Vzhledem k tomu, že ne každý byl vyučen v evangeliu, biskupové se provinují stejně jako obyčejní lidé: Ti první tím, že se nepostarali o lepšího pastýře, ti druzí tím, že nenaplnili své poslání.

Dvacátý sedmý článek

Když slepý vede slepého, oba spadnou do jámy podle božího spravedlivého soudu. (Mt 15, 14)

Dvacátý osmý článek

Proto se může zdát, že upalování kacířů je způsobem vyznání Krista (Tt 1, 16 - prohlašují, že znají Boha), ale ve skutečnosti je to jeho popření a ještě větší ohavnost než jednání židovského krále Jójakíma. (Jr 36)

Dvacátý devátý článek

Jestliže upalování kacířů je tak veliké zlo, jak mnohem větším zlem je upalování opravdových hlasatelů božího Slova - bez jakéhokoliv usvědčení, bez jakékoli diskuse s nimi o tom, co je pravda.

Třicátý článek

Největším podvodem na lidech je taková horlivost pro boží věci, k níž dochází bez Písma (údajně) v zájmu spásy duší, cti církve, lásky k pravdě, z dobrého úmyslu, zvyku či úzu, na základě biskupských výnosů a rozumových důvodů - všeho toho, co se má za přirozené. To vše jsou ovšem smrtící bludy, jestliže to není vedeno a řízeno Písmem.

Třicátý první článek

Nikdo by neměl předpokládat, že sveden maskou svých úmyslů učiní něco lepšího či jistějšího, než co vyslovila boží ústa.

Třicátý druhý článek

Ti, kdo spoléhají na své dobré úmysly a věří, že činí to, co je lepší, jsou jako Uza a Petr. Toho druhého nazval Ježíš Satanem (Mt 16, 23), ten první mizerně skončil. (2 Kr 36)¹³

Třicátý třetí článek

Elnátan, Delajáš a Gemarjáš proto jednali moudře, když se postavili proti židovskému králi Jojakimovi, který hodil Jeremjášovu knihu do ohně.

Třicátý čtvrtý článek

Skutečnost, že poté, co kniha shořela, napsal Báruk podle Jeremjášova diktátu jinou a lepší (Jr 36, 28), je božím spravedlivým trestem za nepatřičné spálení. Tak se stane, že na ty, kdo se bojí mrazu, napadne chladný sníh. (Jb 6, 16)

Třicátý pátý článek

Nepokládáme ovšem za nekřesťanské, když jsou páleny knihy bludařské a neslušné, jak to také

dosvědčují Skutky apoštolů (19, 19). Spálit pouhý papír je nicotnost, avšak poukázat na blud a dokázat jej z Písma je umění.

Třicátý šestý článek

Nyní je každému jasné, i tomu, kdo je slepý, že zákon, který umožňuje upalovat kacíře, je ďáblův vynález.

Balthazer Friedberger

Poznámky:

¹ Von Ketzern und ihren Verbrennern.

² Viz k tomu pozn. 8.

³ Náš překlad je založen na textu publikovaném ve G. Westin/f. Bergsten, Balthasar Hubmaier Schriften, Giitersloh 1962, 96-100, s přihlédnutím k anglickému překladu v H. W. Pipkin/J. H. Yoder, *Balthasar Hubmaier: Theologian of Anabaptism*, Scottdale 1989, 59-66

⁴ Není úplně jasné, na jakou dezinterpretaci tu Hubmaier naráží. Podle některých interpretů jde o odkaz k Lukáši 8,3, kde se mluví o ženách, které hmotně podporovaly učedníky. Podle jiných by mohlo jít o rozšíření Pavlovy výzvy z 1 K 9,5, kde se mluví o právu apoštolů brát s sebou věřící ženu. V každém případě jde zřejmě o pokus porovnat manželství ke zdroji hmotného zajištění.

⁵ Na mysli je zřejmě Ježíšův rozhovor se Šimonem v Janovi 21, 15nn („*Pas mé beránky*“), který byl pokládán za základ episkopátu.

⁶ Obvyklé rozlišování mezi výrazem *petros* (kámen jako označení Petra) a výrazem *petra* (skála, jako označení pro základ církve) v odkazu na Ježíšův výrok v Mt 16, 18, rovněž pokládán za základ episkopátu.

⁷ Pravděpodobně opět narážka na Mt 16. V podstatě lze tak Hubmaierovy odsudky zredukovat na dva „bludy“: nárok na římský episkopát a ne-pavlovskou formu podpory duchovních.

⁸ Pravděpodobně odkaz k Micheáši 3, 10, kde čteme: „*Sijón budete krveprolitím, Jeruzalém bezprávím*“.

⁹ V němčině Ketzernermeister - mistři na kacíře, vyšetřovatelé kacířství.

¹⁰ Může jít odkaz na černý a bílý oděv dominikánského řádu (srov. HS, s. 98, pozn. 12), ale může jít i o narážku na straku, v obecném povědomí spojovanou jak s rámusivým křikem, tak s vykrádáním hnízd jiných ptáků.

¹¹ Kostnický vikář Antonín, jemuž je tento spis adresován, byl místním inkvizitorem. Ti byli zpravidla vybírání z členů dominikánského řádu.

¹² V dalších čtyřech člancích Hubmaier rozlišuje mezi „bezbožníky“, tj. nevěřícími, disidenty, vůči

nimž jsou pronásledování a trest smrti něčím nepatřičným, a násilnými zločinci, vůči nimž je civilní trestní řízení na místě.

¹³ Uza byl zabit, když vztáhl ruku, aby přidržel boží schránku. 2 S 6; 1 P 13. Odkaz na kapitolu 36 je nejspíš chybnou transkripcí.

Zdroj:

Balthazer Friedberger *Pravdu neusmrtíš*, 1524 (příloha v publikaci doc. ThDr. Petr Macek Ph.D. *Huldrych Zwingli, Karl Bath a odkaz původního reformačního radikalismu*)

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)